

STAVKA TEKSTILNIH DELAV- CEV V NEW LONDONU JE PO- JAJALA VRSTE BOJEVNIKOV

Tkalcem so se pridružili drugi tekstilni delavci. — Stavka se vrši proti znižanju mezde.

New London, Conn. — Tkalci v tovarni Ed Bloom kompanije so se na stavki proti 25-odstotnemu znižanju mezde deset tednov. Zdaj so dobili stavkarji pomoč, kajti zastavkali so tudi vsi drugi delavci v tovarni kot popraviljalci stavev, prejel, zgrbarji in drugi.

Najslabše so plačane delavke, ki navijajo nitke. Tam je družba utrgala mezdo za deset odstotkov. Prejel ne morejo zaslužiti več ko \$16 na teden, delavci, ki delajo pri svojih zaigrajenih blaga, pa zaslužijo le po trinajst dolarjev na teden. Ko so tkalci zastavkali, je bila mezda nekaterih tako nizka, da so morali delati po sedemdeset ur v tednu, da so zaslužili za prehrano.

Velike povedalji v Nemčiji in Mehiki

Deset mrtvih na Nemškem in na milijone dolarjev škoda; 20 mrtvih in sto pogrebnih v mehiški katastrofi.

Mexico City, 25. jun. — Strašna povodenj v Guanajuatu valed utrganja oblaka zadno sredo je pustila za seboj razdejavanje in smrt. Do danes so našli dvajset mrtvih, a to je le majhen del žrtev. V mestu Leonu pogrebejo najmanj sto oseb. Tisoč oseb je izgubilo svoje domove. Materialna škoda je ogromna. Pomoč za nevarne ljudi je nujno potrebna.

Berlin, 25. jun. — Silne nevihte in utrganje oblakov zadnje dni je prineslo poplavo v mnogih krajih Nemčije. Reke Ren, Odra in Elba s pritoki vred so prestopile bregove in se začele razliti čez polja in vase. Cele milje pokrajine so pod vodo. Najbolj so prizadeti kraji v Porenju in Gornji Šlesiji.

V teku groznega neurja večeraj je strela ubila deset oseb, med temi sedem vojakov, ki so stražili postajo brezžičnega brzojava v Nitribu blizu Neusalza. Strela je udarila v postajo in ubila vse vojsake.

Letina v poplavljenih pokrajinah je docela uničena. Škoda se ceni po prvih poročilih na \$180,000,000. Samo v Porenju imajo kmetje okrog petdeset milijonov dolarjev škode. Okolica Wittenburga je prizadeta za 40 milijonov in Magdeburg računa, da ima 12 milijonov dolarjev škode.

Vojakstvo in civilna reševalna močstva so povsod na delu z utrjevanjem starih in graditvijo novih jezov. Blizu Magdeburga je Elba podrla jezove.

DELAVČEVE DIVIDENDE.

New York, N. Y. — Henry White, ki je delal za Russell Dry Dock kompanijo, je bil na mestu mrtve, ko ga je zagrabila vrh, pripeta k stroju in parkrat z njim udarila ob tla.

DELO NA POLJU SLABO PLAČANO.

Muskogee, Okla. — V vzhodnem delu Oklahome so pričeli kopeči in pobirati krompir. Delo je plačano od kosa. Delo je naporno in izurjeni delavci za enajst dni od dveh dolarjev na dan. Delo prične ob solnčnem vzhodu in traja do solnčnega zahoda.

Farmarska predloga ubita tudi v senatu

Pomožni načrt, ki je imel dvigniti ceno farmarskim pridelkom, je propadel z 39 proti 45.

Washington, D. C. — Farmarska pomožna predloga, ki je imela zagotoviti farmarjem v pasu koruze na centralnem zapadu višje cene njihovim pridelkom, je v četrtki propadla v senatu. Poslanska zbornica jo je že prej zavrgla in tako je pomoč, katero so zahtevale farmarske organizacije v omenjenem pasu, padla v vodo.

Glasovanje v senatu je bilo: 39 za in 45 proti predlogi. 23 republikancev, 13 demokratov in eden farmar-laborit (Shipstead iz Minnesote) je glasovalo za pomoč farmarjem, dočim je 24 republikancev in 21 demokratov glasovalo proti.

Zdaj bodo skušali najti kakšno nadomestilo, da nasujejo farmarjem peska v oči in jih malo potolažijo za kongresne volitve prihodnje jesen.

UNIONIZEM PRIDOBIVA POČASI TLA NA JUGU.

Savannah, Ga. — Unionizem počasi napreduje na jugu. Zadnji so se organizirali brivski pomočniki. V zadnjem času je ta organizacija napredovala za tri deset novih članov.

DETEKTIJSKA NESRAMNOST PRED SODIŠČEM

Pretepli so državljana, ki se je skliceval na ustavi zaščitne pravice. — Zrtev brutalnosti je pobegnil porotnikom zacepljeno rano na glavi.

New York, N. Y. — John A. Kennedyje, lastnika goraz, so trije detektivji brutalno pretepli, ker jim ni dovolil brez sodnijskega dovoljenja preiskati svoje hiše. Kennedy je to brutalnost detektivov James F. Bradyja, Robert E. Merisa in Thomas Burnsa na porotnem sodišču prijavil na steno.

Zgoraj zjutraj so h Kennedyju prišli trije prohibicionisti in preiskali njegovo gorazo. Našli niso ničesar. Ko so detektivji prišli in vstopili v poslopje brez sodnijskega dovoljenja, jim je Kennedy povedal mirno, da nimajo pravice preiskati poslopja. Eden detektivov mu je rekel, da je prejel predzen človek. Nato so padli po njem.

Po glavi je bil tepen s samokresovim kopitom in nekim drugim topim orodjem. Kennedy je pokazal porotnikom brutalno ranjeno glavo, ki je govorila, da je bil težko poškodovan na glavi.

Slovenski romarji pridržani v New Yorku

Na Ellis Islandu boka 12 oseb na deportacijo, dočim je 16 drugih še na suho. Šume 28 romarjev je prišlo na evharistični kongres.

Kakor poročata Glasilo K. S. K. J., je samo 28 Slovencev prišlo v Ameriko na evharistični kongres v Chicago, toda od teh se je smelo izkrcati le 16 oseb, dočim je bilo 12 pridržanih in odpeljanj na Ellis Island, kjer čakajo na deportacijo.

Sledili so bili pridržani: Amalija Blažun iz Senčurja pri Kranju, Helena Cvetkovič iz Loč pri Dobovi, Angela Gale iz Male vasi pri Grosupljem, Ana Jasbec iz Ljubljane, Gela Kambič iz Praproč pri Semiču, Angela Knez iz Ljubljane, Peter Majec iz Ljubljane, Katarina Nemanič iz Božakova pri Metliki, Alojzija Urbič iz Ledine pri Sevnici, Franc Zidaršič iz Kozarščev od Starega trga pri Lofu, Stefan Jakšič iz Gornje Bistrice v Prekmurju in Martin Videtič.

Sledili so smeli iti v Chicago: Dr. Anton Bonaventura Jerič, škof iz Ljubljane, dr. Janez Gnidovec, škof iz Prizrena, kanonik dr. Mihael Opekš iz Ljubljane, profesor Janez Bogovič iz Maribora, Alojz Marček iz škofovih zavodov v St. Vidu nad Ljubljano, župnik Ivan Strahar iz Borovnice, župnik Viktor Kralj iz Frana pri Mariboru, kaplan Jos. Žužek iz Kranja, Ivan Andlovic iz Spodnjih Hoč pri Mariboru, Franciška Blažun iz Senčurja pri Kranju, Jos. Groselj iz Ljubljane, Marija Hraš iz Ljubljane, Franc Kosič iz Rakeke, Ana Kukman iz Gradenja pri Beli cerkvi, Oroslav Rajšelj iz Ljubljane, Melhior Umberger iz Mokronoga in Janez Petrič iz Ravna pri Suhorju.

NA JUŽNIH PLANTAŽAH PRIMANKUJEJO DELAVCI.

Mezde so sramotno nizke.

New Orleans, La. — Frank E. Wood, delavski komisar države Louisiane, poroča, da je v mestih veliko neizkoriščenih delavcev brez dela, medtem ko primankujejo delavci na plantažah. Farmarji delavce prejemajo na mesec deset dolarjev mezde, hrano in stanovanje. Delati morajo od solnčnega vzhoda do solnčnega zahoda.

Francelja zavrže dolgovni pakt z Ameriko

Caillaux, finančni diktator, je sklenil poslati drugega poslanca v Washington. Pankla v vladnih krogih, ko je začel diktator pometati z uradniki.

Paris, 25. jun. — Joseph Caillaux, francoski finančni diktator, je prvi dan svoje oblasti vrge vse vladno uradništvo v veliko paniko, ko je naznanil, da bo na tisoče uradnikov odloviljenih. Z drastično redukcijo uradništva namerava Caillaux znižati izdatke na minimum.

Takoj zjutraj je finančni diktator telefoniral vsakemu ministru posebej, da morajo skrečiti svoje uradne osebe, nameščenice in stroške sploh.

Caillaux je tudi dal vedeti, da se danes francoski poslanik Berenger v Washingtonu, ki se zdaj nahaja v Parizu, se ne vrne več v Ameriko. Berenger je vodil pogajanja za pogodbo glede odplačevanja vojnih dolgov. Ameriška poslanska zbornica je že odobrila pogodbo, toda senat čaka, kaj stori francoski parlament. Kakor javljajo, namerava Caillaux poslati v Washington svojega prijatelja Clinchanta s navodili, da otvori pogajanja na revizijo dolgovne pogodbe. Kakršen je danes sentiment v francoski aboraciji, bo Berengerjeva pogodba zavrnjena z veliko večino.

Finančni diktator je informiral finančne avdence, da ima svoje lastne načrte in ne potrebuje njihovih nasvetov.

Briand-Caillauxova vlada se predstavi aboraciji prihodnji torek in naznanil svoj program. Tedaj se pokaže, koliko zaupanja ta moči bo imela nova vlada v parlamentu.

NEWYORSKEMU ZDRAVSTV. ODDELKU SE OBETA SPOŠNO ČIŠČENJE

Odkrita nova dejanja korupcije in podkupovanja. — Konsumentom so prodajali kokosovo olje za smetano in mleko. — Žrtve te korupcije so bili večinoma delavci.

New York, N. Y. — Zdravstveni komisar dr. Louis Harris obljublja, da bo temeljito izkldal gnoj iz zdravstvenega departamenta. Dr. Harris in pomožni državni pravdnik sta prišla na sled novi korupciji in podkupovanju. Dr. Harris je odredil takojšnjo preiskavo in odločil, da se trem mlekarjem odvzamejo dovoljenja za prodajanje mleka.

Brezvestni ponarejalec so odstranili smetano iz mleka, pa tudi maslu niso priznali. Te brozgi so pa imele kokosovo olje. Na tisoče kvortov te brozge je bilo vsak dan prodano v New Yorku za kravje mleko. Trgovci na debelo so prodajali

Mussolini zopet poči ligo narodov

Italija grozi, da preproči vstop Nemčije v ligo, če Nemci ne prenehajo z agitacijo za Tirolce in unijo z Avstrijo.

PESNIK SE NE POKOHI ŽE LJU NAZADNJAKOV.

Vložil bo priziv na državni odbor za poduk.

New York, N. Y. — Profesorju Hal Whitu so povedali, da naj resignira z univerzitetne šolske fakultete poleti v Montani, ker je zložil neko pesmico in jo priobčil v magazinu "New Masses". Uredniki lista izjavljajo, da jim je White sporočil, da zanese stvar na sodišča, ako bo takoj zahtevala potreba. Po intervjuu s C. H. Clappom, predsednikom univerze, je White naznanil, da apelira na državni odbor za poduk.

White je napravil pogodbo z univerzo, da bo tam letošnje poletje učil. Uredniki magazina nabirajo za White sklad, da lahko nastopi na sodišču proti univerzitetnim zaupnikom, ki so ga izrinili iz univerze.

NEWYORSKEMU ZDRAVSTV. ODDELKU SE OBETA SPOŠNO ČIŠČENJE

Odkrita nova dejanja korupcije in podkupovanja. — Konsumentom so prodajali kokosovo olje za smetano in mleko. — Žrtve te korupcije so bili večinoma delavci.

Mussolini zopet poči ligo narodov

Italija grozi, da preproči vstop Nemčije v ligo, če Nemci ne prenehajo z agitacijo za Tirolce in unijo z Avstrijo.

PESNIK SE NE POKOHI ŽE LJU NAZADNJAKOV.

Vložil bo priziv na državni odbor za poduk.

STAVKA KROJAŠKIH DELAVCEV V NEW YORKU SKORAJ NEIZOGIBNA RADI VELIKE TRNE BOSSOV

Podjetniki ne kažejo najmanjše volje, da sprejmejo delavske zahteve. — Oni vztrajajo pri tem, da so le za priporočila governerjeve komisije.

New York, N. Y. — Ako tovarnarji, ki izdelujejo ženske plašče in obleke, izpreme svoje stališče napram 45,000 krojaškim delavcem, ki so organizirani v International Ladies' Garment Workers Union, tedaj bo pđvrnjena stavka teh krojaških delavcev. Centralni odbor je sklical velik ljudski shod za dne 29. junija ob štirih popoldne v Madison Square Garden. Takrat delavci izpogovore zadnjo besedo napram svojim podjetnikom.

Velika stavka v Šangaju še traja

Veliki izgredi med policijo in delavci.

Šangaj, Kijajaka, 25. jun. — Stavka kitajskih delavcev v japonskih tekstilnih tovarnah, ki traja že dva tedna, se je večeraj prelevila v nemir, ki so končali z velikimi izgredi. Stavkarji so okupirali tovarno Naga Wata Kaisha, kakor je policija napočila tovarno in streljala na stavkarje. V bitki, ki je trajala tri ure, je bila tovarna zapaljena in na tisoče dolarjev vrednosti strojev je bilo uničenih. Okrog 50 stavkarjev je bilo aretiranih.

NEWYORSKEMU ZDRAVSTV. ODDELKU SE OBETA SPOŠNO ČIŠČENJE

Odkrita nova dejanja korupcije in podkupovanja. — Konsumentom so prodajali kokosovo olje za smetano in mleko. — Žrtve te korupcije so bili večinoma delavci.

Mussolini zopet poči ligo narodov

Italija grozi, da preproči vstop Nemčije v ligo, če Nemci ne prenehajo z agitacijo za Tirolce in unijo z Avstrijo.

PESNIK SE NE POKOHI ŽE LJU NAZADNJAKOV.

Vložil bo priziv na državni odbor za poduk.

New York, N. Y. — Profesorju Hal Whitu so povedali, da naj resignira z univerzitetne šolske fakultete poleti v Montani, ker je zložil neko pesmico in jo priobčil v magazinu "New Masses". Uredniki lista izjavljajo, da jim je White sporočil, da zanese stvar na sodišča, ako bo takoj zahtevala potreba. Po intervjuu s C. H. Clappom, predsednikom univerze, je White naznanil, da apelira na državni odbor za poduk.

White je napravil pogodbo z univerzo, da bo tam letošnje poletje učil. Uredniki magazina nabirajo za White sklad, da lahko nastopi na sodišču proti univerzitetnim zaupnikom, ki so ga izrinili iz univerze.

Tovarnarji in podpodjetniki v podjetniškem avetu so sprejeli priporočila governerjeve komisije, ampak odklonili so vse zahteve, ki jih krojaški delavci smatrajo za najbolj važne. Mešetarji na debelo v tej industriji pa še niso naznanili svojega stališča.

Ta spor se je kahal akoni zadnji dve leti. Delavci zahtevajo štirideset ur dela v tednu in šest in trideset tednov garantiranega dela v letu. To sta glavni zahtevi delavcev, ki ju pa governerjeva komisija ni vpštevala, ampak ju je kar presrila.

Ako se iz spora razvije stavka, tedaj prične stavka zgodaj v mesecu juliju.

Nemški pibleni okoliščini

Avstrijski monarhisti so začeli zahtevati odpravnino in izpolnjenja habshurškega povelja.

Dunaj, 25. jun. — Referendum v Nemčiji, ki je izpadel prid odpravnini bivšim vladarjem za konfirirano pomstvo, je podkuril prišaste propadli Habshurčanov, ki so nali začeli zahtevati, da se tudi članom bivše habshurške dinastije izplača odpravnina. Največ dobil bi seveda imela ekscerica Ota in njeni otroci, katerih je osem. Monarhisti pravijo, da mora Avstrija slediti zgledu Nemčije in dati čim odpravnino za pomstvo, ki so bila zaplenjena po rasulu Avstrije.

Stvar je seveda težja glede Habshurčanov, ker pride v poštev ne le sedanja Avstrija, temveč tudi Čehoslovakija in Jugoslavija. Zato ni upanja, da bi avstrijski monarhisti kaj dosegli. Posostva in gradovi Habshurčanov v avstrijski republiki se zdaj upravljajo v korist vojninih pohabljenecov.

Zarota proti špan-skemu diktatorju

Liberalni in republikanski elementi so impletni in mnogi oseb je bilo avstrijskih.

Paris, 25. jun. — Iz Madrida je prišla vest o odkritju obširne politične zarote proti režimu gen. Primo de Rivero. Mnogo oseb je bilo aretiranih. Podrobnosti še niso znane, vendar se ve toliko, da so liberalni in republikanski elementi naredili načrt za revolucijo in pripravili manifest na ljudstvo, katerega so podpisale mnoge odlične osebnosti. Zapleteni so tudi častniki in generali španske armade, med temi tudi bivši vojni minister, general Aguilera.

Med aretiranci so mnogi intelektualci kot sin kiparja Mariano Benllura, urednik madridskega lista "La Libertad" ter prejšnja republikanska poslanca Marcelino Domingo in Barriobero.

Dva dečka poveljena.

Chicago, — 375 je skupna številu letošnjih avtomobilskih žrtev. V četrtki sta bila ubita od avtomobilov dva dečka — osemletni Kazimir Rincous in štirinajstletni Bernard Joseph — ter neki kakih 66 let stari neznan moški.

Mrljakogledna porota je v četrtki opustila vsake krivde George Deckerja, pod katerega avtomobil je v aredu zvečer po nerodnosti prišel ter bil ubit 70-letni romar Thomas Brown iz Nebraske, ki je prišel na evharistični kongres v Chicago.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (zaven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inostranstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepaju n. pr. (May 31, 1926) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Poslovite se pravočasno, da se vam ne ustavi list.

DELAVCI PLAČAJO CEHO V AVTOMOBILSKI INDUSTRIJI

Ford in Wall Street sta konkurenta, ki se pulita za produkcijo v avtomobilski industriji in skušata izpodrinuti drug drugega.

"Automotive Industries" se nazivlje list, ki velja za podjetniško glasilo v tej industriji. Ta list pravi, da se vsa industrija zanima za prihodnjo Fordovo potezo. Fordova kompanija je letos izgubila na ozemlju in vsak pričakuje, da Fordova družba že v bližnji bodočnosti izvrši nekaj izrednega. Tovarni v Dearbornu in Highland Parku sta zadnja dva meseca podvrženi veliki reorganizaciji obojha z namenom, da se stroški znižajo in poveša zmožnost.

Tako pravi ta strokovni list podjetnikov. "Wall Street Journal" pa pravi: "Ford kot produkcijska enota je pustil daleč za sabo svoje tekmece. Ford je v sadnjem letu produciral več ko 2,100,000 vozil, ali dvakrat in pol 836,000 produciranih vozil General Motors kompanije. O Fordu se čeni, da je prodal svoje produkte za eno milijardo dolarjev, General Motors kompanija pa za \$734,590,000. Ta kompanija je imela \$106,484,756 dobička, kateremu se lahko prišteje še \$9,500,000 dobička, tako da ves dobiček znaša \$116,000,000."

Fordovi profiti niso bili priobčeni, ampak če se računajo njegovi profiti na podlagi dobička, ki ga je imel leta 1924 in 1925, tedaj ta dobiček znese več ko \$115,000,000. Tega leta je Ford napravil okrog \$115,000,000. Njegova produkcija je zadnja leta precej stalna in ni v njih izprememb.

Fordova družba in General Motors kompanija sta torej glavni konkurentinji, ki se kosata poleg drugih v produkciji. To kosanje v produkciji obstoji v tem, kdo bo z najmanjšimi stroški in na najbolj dobičkanosen način produciral avte. Ako ena kompanija pridobiva na trgu, druga izgublja. Vse družbe se trudijo, da znižajo število delavcev, da delavci, ki so zaposleni, producirajo, kolikor največ morejo, da se stari stroji nadomestijo z novimi, ki izvrše več dela in z manj delavci. Pri takem konkurenčnem boju tape največ delavci. Od njih se zahteva, da povešajo produktivnost do skrajnosti, kar pomeni, da mora vedno manjša skupina delavcev producirati vedno večjo množino produktov. Da se ta konkurenčni boj res tako vrši, nam pripoveduje zopet "Wall Street Journal" na drugem mestu, ko govori o Paige-Detroit Motor kompaniji, ki je tudi pod kontrolo Wall Streeta. Na tem mestu pravi, da so za sestavljenje 75 motorjev na dan rabili 330 delavcev, zdaj jih pa rabijo samo sto šest, da sestavijo na dan od 175 do 200 motorjev. Preje so imeli v tovarni osemnajst brusnih kamnov, pri katerih je delalo osemnajst delavcev. Zdaj je samo en stroj, pri katerem dela en sam delavec, ki pa napravi toliko dela in boljše kot ga je preje opravilo osemnajst brusnih kamnov in osemnajst delavcev. Tako je tudi v departmentu, v katerem izdelujejo zavore. Zdaj dva delavca opravita tisto delo, ki ga je preje šest.

To pokazuje, da so delavci priganjani pri delu do omejenosti. In tako ostane, ako se delavci v avtomobilski industriji ne organizirajo. To izkoriščanje bo postajalo vedno hujše, tako, da bodo nazadnje le še mladi in najkrepkejši delavci vzdržali.

Od delavcev, ki delajo v tej industriji, je odvisno, kdaj preneha ta konkurenčni boj na račun delavcev. Ako hočejo tovarnarji med seboj tekmovali in pri tej tekmi žrtvovati svoj dobiček, to lahko store, nikakor se pa ne more vršiti ta konkurenca na račun delavskega zdravja in delavskega zasluga.

Delavci v tej industriji se morajo organizirati, dokler je še čas. Ako bodo delavci odlašali s organiziranjem, dokler jih tovarnarji ne bodo tako pritisnili ob steno, da ne bodo nikamor več mogli, bo lahko podjetnikom potlačiti vsako željo po organizaciji. Kadar so delavci že tako daleč pritisnjeni, da jih šele beda in revščina priženeta, da spoznajo, da je v organizaciji moč, tedaj je treba veliko in veliko požrtvovanja od strani delavcev, da niso vsi poskusi za organiziranje takoj v začetku udušeni.

Za organiziranje je čas sedaj. Organizirajo se delavci, ki delajo v gorazah, zakaj bi se ne organizirali delavci v tovarnah, v katerih izdelujejo avte? Ta želja po organiziranju strokovne organizacije pa mora priti iz delavcev samih, da bo rodila dober sad.

JAVNA GOVORNICA

Glasov članov S. N. P. J. in članov "Prosvete".

Zadržala ga je agitacija za S. N. P. J.

Sharon, Pa. — Da ne bo mislil kloradski fajmošter, kako me je prestrašil s svojim "trampiheljom" v A. S., pridem zopet v javnost. Malo zakasnel sem se z odgovorom zato, ker je odprta kampanja pri S. N. P. J. Trunk bi morda ne verjel temu, pa če ne verjame, da sem vsako prostoro na agitaciji za S. N. P. J., naj pazi na koncu kampanje, kjer bo videl tudi moje ime in poleg imena število novih članov. Naj se torej čisto po domače zgovorim s Trunkom!

Rev. Trunk, ti se name jeziš, ker te prištevam k zadržarjem. To bi lahko sam vedel da si, a jaz ti še to povem, da si tudi prve vrste zadržar. Ko sem rekel, da si imel brata, sem tudi govoril resnico. Razlika med tem bratom in teboj je samo ta, katero sem se priznal, in to še trdim, da je res denar vzeti. Trunk, ki si toliko podkovan v slovstvo, bi moral vedeti, da vzeti še ne pomeni krasti. Zavil si kajpada po svoje, ker ti dosledne saviš. Zda pa še prihajáš z zahtevno, naj ti dokažem, kdaj si kradel. Kaj to mene briga, če si kdaj ali nikoli. Trdno pa sem prepričan, da si jemal, vzel vse, kar so ti dali vbojame in kar se je sploh dalo dobiti iz nevednih faranov.

Trunku ni prav, ko mu očitam, da se je izužil slabega klefeta. Pravi, da bi menil ne ustregel čeprav bi premogel kopal. Mislil, da bi bil boljši prijatelj, če bi me dal drugega kot vesal meče. Bi si vsaj kruh služil, tako ti ga pa služijo drugi. Gotovo bi ne bilo že dvainvajset let nobenega za katoliške duhovščine, če bi vsak delavec dal toliko v kutaroko malho kakor dam jaz. Ne želim ravno tega, da bi duhovščini pobili, ker v ubijanje ne verujem, želim pa, da bi ubili v njih tisto gnusno hinavščino in nagib k lenarjenju. S tem bi mogoče v njih prizgajili aham, da bi spoznali, kako nečastno je živeti na račun ljudske neumnosti. Ogrumna večina duhovnikov ve, da so laž njih dogme, katere proglašajo za resnico zato, da sami lahko lenarijo in obdržijo pristaše v temi.

Ti, Trunk, kajpada nisi takih nazorov. Iz tvojega pisanja bi sodili, da bi rad pobil vse socialiste in svobodomislece, zapalil bi jih morda še na grmadi, kakor so delali tvoji kolege iz minulih stoletij. Če je v tebi tak instinkt, iznebi se ga, kajti pomni, da si se rodil vsaj nekaj stoletij prekasno.

Torej ti boš še butal ob S. N. P. J. in ob njene uradnike. No, pa butaj, le butaj! Zapani pa si, Trunk, da stoji S. N. P. J. na trdnjejši skali kakor "nepremagljiva" Petrova cerkev. Napovedi da si, da boš butal, torej butaj!

Proti koncu tvojega odgovora sledi lep nasvet Jožetu Pavleniču, naj svetuje urednikom Prosvete, da opustijo napade na krščansko katoliško vero. Potem, praviš, se boš za njene glavne uradnike toliko zmenil kot za lanske sneg. To bi bilo kajpada prav zato. Trunk, ti si začel napadati! Zda pa naj bi ti kar val obmolnil! Pregovor sicer pravi, kdor molči, devetim odgovori, toda jaz pravim: Kdor napaden obmolči, se prizna krivim.

Bratski pozdrav zavednim bratom in sestram S. N. P. J. — Joe Paulenich.

REPUBLIKANCI V WISCONSINU ZA REFERENDUM O SUŠI

Milwaukee, Wis. — Republikanska stranka v Wisconsinu je na svoji konvenciji v Milwaukeeju v četrtek sprejela točko v svoj program, s katero se izreka za referendum, ki naj pokaže, da li je ljudstvo v Wisconsinu za ali proti Volsteadovemu prohibicnemu zakonu.

NAŠI ZASTOPNIKI

Brat Frank Lukančič potuje po Pensilvaniji in bo v začetku meseca julija obiskal tudi slovenske naselbine v državah Ohio in West Virginia. Upravištvu želi, da mu člani in drugi rojaki gredo na roke in pomagajo pri agitaciji za Prosveto ter pri prodaji knjig Književne matice S. N. P. J. On je upravičen nabirati NOVE naročnike in kolektati znatelo naročnino od naših starih naročnikov ter je pooblaščen v vseh ozirih tiskajočih se Prosvete.

Brat Thom Celik bo v kratkem odšel proti zapadu in bo obiskal rojake in člane S. N. P. J. v državi Wyoming in tamkajšnji okolici. Isto želimo, da si naročite pri njemu Prosveto in si nabavite dobrih in podučnih knjig, ki jih prodaja za Književno matiko S. N. P. J.

Brat Anton Jankovič bo obiskal člane in rojake v Clevelandu in okolici, ter v bližnjih mestih Clevelanda. Našim naročnikom in drugim rojakom ga priporočamo, da si naročite od njega Prosveto in knjige.

Nadajši pripravljamo našim naročnikom, katerim bo sedaj prve dni meseca julija 1926 potekla naročnina, da isto ponovno na drugem pa, da se naročijo na dnevnik Prosveto ter si nabavijo knjigo od Književne matice S. N. P. J. To lahko storijo s tem, da poravnate naročnino pri družinskih tajnikih, ki so naši zastopniki, ali pa pri drugih zastopnikih, ki so pooblašeni v to svrhu. Lahko tudi pošljete naravnost upravištvu lista naročnino.

Dne 1. julija 1926 bo deset let od kar je Prosveta postala dnevnik. Kot vsak list, ki zastopa delavske interese, je imel tudi list Prosveta svoje težkoče, a vendar smo prešli preko njih in obhajamo 10-letnico, ter upamo in upamo na vas, da proslavite desetletnico Prosvete s tem, da ji pridobite NOVIH naročnikov in ji s tem utrdite njeno boljšo bodočnost.

PHILIP GODINA, uprav.

IZ PRIMORJA

Zopet nesreča v Idrijskem rudniku. Delavec Anton Likar je vrtal skalo in zadel s svedrom ob dinamitno patrono. Patrona je eksplodirala in Likar je bil težko poškodovan.

Velika brezposelnost vlada v Idriji, kakršne prej nje niso bile nikdar. Okoli 400 mladih ljudi je prošlo za delo v rudniku, sprejetih pa je bilo komaj 37, pa šele po dolgih prošnjah. Pravijo, da bo čez nekaj mesecev sprejetih zopet nekaj domačinov v delo. Število rudarjev je padlo po vojni od 1300 na 930.

"Goriška Straža" pred sodiščem. Dne 7. t. m. se je pričela razprava proti uredniku "Goriške Straže" radi črčenja proti državnim institucijam glede na zapleteni članek "O pravem času in na pravem mestu," ker je govor o razočaranju našega ljudstva, ki se mu je odvzelo poučevanje v materinski in navzlic zagotovilom najvišjih oseb v državi, da bo imelo dovolj šol v svojem jeziku. Razprava je preloščena, ker bodo zaslišane neke priče, med njimi tudi poslanec dr. Besednjak.

Smrt v tajini. V železniškem predoru Lagaro v provinci Bologna je zaposlenih tudi nekaj goriških delavcev. Pri eksploziji 30. pr. m. so bili poškodovani Josip Pertovič, Stanislav Kofol in Ivan Gorjup, mrtve je pa obelzel pri nekroci Alojzij Uršič z Banjške. S trebuchom za kruhom hodijo naši ljudje od doma in si iščejo zaaluzka, kjerkoli se jim nudi.

Goriške črešnje. Na goriški trg je bilo letos doslej pripeljanih okoli 14,000 q črešenj. Najvišja cena je bila 1000 za q, najnižja 40 lir, srednja cena pa se je gibala okoli 220 lir. — Na goriški trg pridejo v nekaj dneh marelice, katerih je posebno obilo v Vipavski dolini.

DEJSTVA O FAŠIZMU

I.

Pod tem naslovom je tehnik "Haldeman-Julius Weekly" prinesel daljši članek o postanku, razvoju in svojstvih fašizma. O fašizmu pravi, da je kakor veliki drugi gibanj tudi dete svetovne vojne, ker ni samo direktna posledica italijanske udeležitve v svetovni vojni, temveč je to tudi organizacija nasilja, nebrzdanega imperializma in cinizma, kar vse je zavihralo po civiliziranem svetu med leti 1914 in 1918.

Ze leta 1915, ko je bila Italija še v takozvanem nevtralnem stanju, so se med Italijani porajali intervencionisti, med katerimi so bili celo nekateri bivši socialisti in drugi levicariji, ki so se navdušili za vojno. Mussolini je bil med temi, a najbolj pa se je odlikoval pesnik in pisatelj Gabrielle d'Annunzio, katerega pisana karijera je potevala od anarhista do mistika. Ko je propagal za italijansko Reko, so bili intervencionisti prvi z njim.

Stopnjema se je razvila nekaka organizacija z nejasnimi cilji, ki se je zvala "Fascio del Azione Rivoluzionario" (Zveza revolucionarne akcije). Organizacija je bila večinoma za propagando in izven Italije nihče ni vedel zanjo.

Toda 5. marca 1919, dolgo potem, ko je Italija stopila v zvezo z alijanco in štiri mesece po premirju, je Mussolini s 53 drugimi ustanovil takozvane "Fascisti di Combattimento". Bil so v dogovoru z d'Annunziem in njegovim reškim načrtom.

Beseda fašisti pride od starorimske besede "fascis", to je snopč palic, ki so zvezane okoli sekire. Take snopče so nosili liktorji kot znamenje državne oblasti za ubijanje zločincev. Tak je postal tudi uradni znak modernih fašistov. Njih pozdrav je dvignjenje desne roke tako kakor so delali rimski legionarji. Njih bojni klic pa je "Eja, Eja, Alala!" Ta klic ni rimski, temveč grški.

Fašistovska noša poleg črne srajce obstoji iz črnega ali rdečega fesa, na katerem je v okrasni snopč, ali pa imajo na glavi črno čelado. Hlače nosijo vojaške in so na njih črni našivi.

Fašistična stranka je vedno milica, pravi člen v njih disciplinarnem redu, ki je bil izdan leta 1922. Ta milica je razdeljena v principe, črne srajce za naskok, in trilarje, ki so rezerva. Osem, deset ali petnajst principijev sestavlja eno "squadro", krkelo. Tri skvadre tvorijo manipulo (yod), katerim zapoveduje decurion; tri manipule pa tvorijo centurio, stoletno pod komando centuriona. Tri centurije skupaj so kohorte z voditeljem seniora. Legijo pa tvorijo tri kohorte. To so latinska imena. Vsa Italija je razdeljena v dvanajst okrožij, katerim zapovedujejo generalni inšpektorji.

Taka je idealna fašistična formacija. Uradna pesem fašistov je pesem arditov, naskokovalnih trup italijanske armade v svetovni vojni. Veliko fašističnih voditeljev je bilo oficirjev pri avantgardi. Pesem se glasi:

Giovanezza, giovanezza,
primavera di bellezza;
del Fascismo e la salvezza
della nostra liberta.

To bi pomenilo: Mladina, mladina, spomlad lepote; v fašizmu je naša svoboda. Kaj fašizem da na te neškodljive besede, bomo kmalu videli. Poleg tega pa tudi resnično priljubljena pesem fašistov ni tako mila. Njih resnična pesem vključuje bombe in bodala in opeva njih sposobnost v rabljenju orožja.

Nekaj je vendar resničnega v fašistovski himni, namreč to, da vključuje mladino. Skoraj vsi fašistovski voditelji so mladi; sestojajo se iz generacije, ki je odraščala v vojni. Tudi velika večina voditeljev je iste generacije. Mussolini sam še ni več kot štirideset let star. Samo d'Annunzio je bil starejši človek, ki se je družil s fašisti. Toda on je bil že davno izvržen. Uradne naloge za fašiste so v izražanju tudi neizrečeno mile.

Začenjajo se poveljati tako-le: "V imenu boga in Italije in v imenu tistih, ki so padli za veliko Italijo, prisegam, da se popolnoma in za vedno posvetim v dobrobit Italije."

Pomniti moramo, da so fašisti sodniki, ki odločajo, kaj je v dobrobit Italije. Fanatični duh, ki preveva te sodnike, pa je precej dobro naslikan v zapri-segah, ki so bile storjene v provinci Piacenzi: "Pri krvi naših dveh tisočev mučencikov, katere kličemo kot priče in sodnike, pri naših činih, mi črne srajce prisegamo sledeče za eno leto:

Od naših ljudi ne bomo trpeli, da bi držali v svojih hišah najmanjši predmet iz zlata, srebra ali dragocene kovine in kamenov.

Drugi si prisvajamo pravico, da vneto delamo brez plače v dobrobit naše domovine.

Tretjič se odrekanje vsem svetnim zabavam, ki ne izražajo veselja celega naroda naše države.

Četrtoč se zavezujemo, da bomo izročili vse svoje okrase sklada, katerega smoter je civilizacija, kras in izboljšanje."

To je duh, ki bi navdušil mučenike, toda iz svetovne zgodovine nam je le predobro poznano, da so take fraze navdušile samo dogmatiste in preganjale, nikdar pa ne mučencikov. Ko tudi spoznamo raznolikost značaja fašistovskega članstva, še boljše razumemo fašizem. V bistvu tvorijo fašistovski stranko trije najbolj različni elementi: Skrajni nacionalisti (intervencionisti iz vojne), sindikalisti z anarhističnimi in nasilnimi nazori ter mehanika ljudi, ki iščejo službe ter so samo oportunisti. Precej upravičena je trditev, da je slednji element že največ kriv, da je prišlo do tolikih krivolitij in grozodejstev fašizma, toda uradni dokumenti spet dokazujejo drugače.

Od prvega početka so fašisti delali z bodali in bombami, pa s svojimi zlemi nasilji so skušali tudi do zameha trpinčiti svoje nasprotnike. Notorično nasilje z ricinovim oljem je njih najbolj znano sredstvo. Pravijo, da je iznašel Italo Balbo, eden izmed Mussolinijevih pobočnikov. Sestoji se iz nasilnega vli-vanja ricinovega olja v grlo tistim, o katerih vedo, da so jim nasprotni. V prvih dneh svojega obstoja so se fašisti na primer zbrali v kakem gledališču, zašli pet fašistovski himno in pri tem pazili, kdo ne vstane pri petju njih himne. Pazili so tudi na tiste, ki niso odzdravili. Te ljudi so si zaznamovali in jih pozneje kje skrivaj počakali, ter zlili v nje dristila.

Če se to nasilje zdi komu smešno, naj prečita pismi, ki sta jih pisala dva Italijana in sta bili objavljene leta 1923 v marčevski številki "Nazione". Pismi sta iz poznije dobe kakor se bavimo zdaj, toda situacija je bila ista kakor od začetka.

"Dragi brati! — Dne 7. januarja so fašisti v Orsogni imeli sestanek in slavje. Župan je šel iz mesta v nadi, da pomiri dva tisoča podivjane drhali, ki se je bližala Orsogni iz sosednjih krajev. Njegova mati, stara in boleha žena je bila prisiljena, da je morala piti kastorjevo olje. Vsem državljanom so ukazali, da morajo počastiti trikoloro. Moj tast se je obotavljal, pa so mu dali samo pet minut časa, drugače so mu hoteli požgati hišo. V moške in ženske vli-vajo ricinovo olje."

(Dalje prihodnjič.)

RAZPIS SLUŽBE V GL. URADU S. N. P. J.

Pri uredništvu Prosveta bo dne 1. julija t. l. izpraznjeno mesto pomožnega urednika. Iste se torej oseba, ki ima veselje in zmožnost za uredniški posel. Priglasiti se je treba pisмено in navesti kvalifikacije najkasneje do 14. julija t. l. Služba je stalna in so do nje upravičeni le redni člani jednote. Glede plače in drugih pogojev se dobi informacije v pravilih pod naslovom: "Pragmatika za uslužbence S. N. P. J."

Vincent Caiakar, pred. SNPJ.

ZARKOMET

Osebnost reklama šarlatanov.

V Los Angelesu živi evangeli-stinja Aimee Semple McPherson. Veraka šarlatanka ima svoj tempel in čredo bedakov, ki ji znašajo denar. Naš rojak Louis Adamič, ki piše v ameriške revije, je to šarlatanko dobro razkrinkal v eni zadnjih številk mesečnika "Haldeman-Julius Monthly". (Čitatelji Prosvete, ki razumejo angleški, bi morali čitati to revijo. Naslov: Girard, Kansas. Letno \$15.00.)

Pred nekaj tedni je Aimee naglo izginila — in od tedaj se je začel njen sloves. Prišla je v črno sive sive dežel. Različni tartarake vesti so krožile o njej. Bila je umorjena, izvršila je samomor in vragaigavedi kaj se je vse zgodilo z njo.

Ta teden pa se je Aimee pojavila v Arizoni. Povedala je, da so jo ugrabili mehiški cigani in držali v ujetništvu proti odkupnini pol milijona dolarjev. Ona jim je pa srečno ušla — hvala Bogu.

Pretkana Aimee je dosegla kar je hotela — reklamo. Zdaj je vredna pol milijona dolarjev. Listi bodo drago plačevali njeno lažnjivo "storijo" in potovanja bo po deželi in se kazala "suckerjem" kot prava junakinja, ki se senči v milosti božji.

Aimee je v malem to, kar je kardinal Mundelein ali Billy Sunday v velikem. Mundelein dobi kongres v Chicago in pol milijona ljudi znori. Billy Sunday postavi šotor in tisoč ljudi znori. Aimee ne more sklicati kongresa, zato najame cigane in se pusti "odpeljati" — in nekaj ljudi bo že znorelo.

(Ubogi prodanski, klečeplazni listi! Rimski kongres, švedski kronprinca in še Aimee! Vse to je prišlo hkrati nad nje. To je dobro, da je hladno vreme.)

Pusta tovarne.

Včeraj sem pisal, kako cerkev odeva vero s sijajem svile in zlata ter s hipnozno godbo, petja, klenkanja in dišečega kadila, da lojke vpliva na občutljive živce preprostih ljudi. To vleče bolj kot vse drugo. Vera brez ceremonij bi bila že davno mrtva.

Effekt godbe, petja in luči se pa ne uporablja samo za religiozno zamaknjenost. Dokaz je gledališče. Slika v kinu ima boljši učinek, če jo spremlja godba; zato je imajo orgle po vseh večjih kinogledališčih. Dobra godba in petje vplivata zelo pomirjevalno in hladilno na živce človeka. Medtem, ko ritem plesne muzike ali koračnice draži živce in podžige noge, deluje mila melodija kake operne selekci-je kot hladilno olje za trude živce.

Iz Rusije poročajo, da so sovjetski upravitelji uvedli godbo in petje v tovarne. Skoraj vsaka večja tovarna ima orkester ali radio, ki prinaša godbo in petje iz centralne oddajne postaje. To naredi delo prijetnejše, ker odganja monotonost enakomernega dela in brenčanja strojev. Amerika nima tega. Ameriška tovarna je notorična valed svoje puščobe in duhomornosti.

Kadar bodo delavci gospodarji svojega dela, bodo tudi naredili delo nadvse prijetno in priljubljeno. Če je treba dekorirati vero in surovo silo (armado), zakaj bi ne bilo dekorirano še delo, in sicer ne na barbarski način, marveč na moderen, kulturni način.

Kateri delavci so najboljše plačani?

Odgovor: "Delavci" v vinarstvu gospodovem.—John Ban, Pittsburgh, Pa.

"Skatla" se je prevrnila.

Cenjeni Zarkomet! Še nekaj iz Sharona, Pa. Naš "gospod," ki zna dve "sprahi" in ki transportirajo duše v nebesa po \$18 za dušo, so naročili prižnico. Naši pionirji so prižnico zgradili in ko so jo peljali, so tisto skatlo prevrnili. To smo se sme-jali. Le tako naprej, pionirji! Sicer vas ni mnogo, toda vaša naprednost je res velika.—Bistro oko.

Listnica.

Johnstown, Pa.: Stezalec vas ne omenja nikjer, torej ne morete biti ravno vi prižadeti. K.T.B.

MLADE DELAVKE SO UTOKLE NEVARNI PASTI

Zvodnik je iskal delavke za službo. — Imel ni službe in ne pisarne. — Bila je stara zvodniška vada.

New York, N. Y. — Policijska je prekrizala načrte Vincent Onoratu, ko ga je vtaknila v zaporo, mlada dekleta, ki so iskala službe, je pa rešila zelo nevarne pasti. Onorato je oglašal, da potrebuje delavke za delo v pisarnah. Prišlo je šest mladih deklet, ki so pronašle, da Onorato nima pisarne ne službe. Sprejel jih je v navadni sobi, ki je bila opremljena s posteljo itd. Policijska Louise O'Neill pripoveduje, ko je ona vstopila za delo, da je Onorato sicer zapustil sobo, toda čakal in postaval je pred vratmi, da se snide z dekletom, ki je preje odgovorila na njegov oglas in s katero se je dogovorila, da se sestane. Bila je nevarna past, katero so mlade dekleta po naključju ognile, da niso zašle vanjo.

AMERIKA JE SE VEDNO ELDORADO ROPARIJEV.

Trije večji ropi v enem dnevu v dveh državah.

West Baden, Ind. — Stirje roparji so oplenili restavracijo Patrick Leahyja za devet sto dolarjev. Žrtve so pustili na vogalu Morganove in Gageve ulice, sami so se pa jaderno odpravili v avtu.

Rock Island, Ill. — Šerifova patrolja je blizu Morrisona zatolila dva roparja in ju prijel po hudem boju. Tolovaja sta se vdala, da sta sodelovala pri ropu Fort Armstrongovega gledališča, kjer je bilo odnešenih več tisočakov. Pri roparjih so dobili še dve sto petdeset dolarjev.

POLOŽAJ ZA DELAVCE NI UGODEN.

Cleveland, O. — Vsako industrijsko središče poroča, da je na tisoče težakov in napol izučeni delavci brez dela. Zaposleni so le stavbinski delavci.

SLABOUMNE BODO STERILIZIRALI

New Orleans, La. — Državni senat je sprejel predlog za steriliziranje slaboumnih s 25 proti 11. Zbornica najbrž tudi sprejme predlog in governer jo podpiše.

Kapitalist Dodge umrl.

New York. — Na svojem razkošnem domu v Riverdal je v četrtek umrl za pljučnico Kapitalist in 'filantrop' Cleveland Headley Dodge v starosti 66 let.

KOLIKO VESTE?

Znanstvena vprašanja in odgovori.
(Izrežite in hranite, morda vam kdaj prav pride.)

1. Kako se gosnica pretvori v metulja?
2. Na kak način bakterije (glivice) pomagajo pri izdelovanju platna?
3. Zakaj nas sol stori žejne?
- Koliko vas je, ki lahko sami odgovorite na gornja vprašanja? Poskusite. Nato prečitajte sledeče odgovore:
1. Najprevo se zabubi, to je zavije se v mešček, ki je spleten kakor pajčevina. To je buba. Tako zavita gosnica izgubi vse notranje organe in telo postane le košček materije, iz katere se potem počasi razvije telo metulja. Ko je metulj razvit, prodre mešček in pride na dan. Znanost se ni dognala, kaj producira misteriozno izpremembo v bubi.
2. Bakterije razjede lanena stebila, v katerih se nahaja vlakno. Zato pokladajo lan v vodo ali izpostavljajo dežju.
3. Ako povzujemo v jedi več soli kot je potrebno, pride prevelika množina soli v krvi. Kri se bi rada iznebila prekomerne soli in žolja je signal, da telo potrebuje več vode in ta namen.

KLAVERN ZAKLJENČEK EVHARISTIČNEGA KONGRESA.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Nenadoma pa se je začel 'spas'. Temni oblaki so kar na hitro prepregli nebo in med gromom in bliskom se je usula na romarje toča in dež. Lilo je pol ure. Vrtovi so se sprejemili v luže, po cestah je drla voda. Romarji seveda niso imeli iti kam pod streho, pač pa so jo udri kot čreda ovac na postajo električne železnice. Nastala je prava panika, krvava panika. Jasno je, da vsi vlaki skupaj ne bi mogli v par minutah odpeljati vseh stotisočev, katere so isti vlaki vozili na lice mesta dolgih devet ur. In vendar so vsi ti stotisoči hoteli naenkrat odpeljati se domov.

Naval na postajo je bil strašen. Železničarji in policaji so zaprli vhode, tako da so sprednji običajni ograji, toda od zadaj so z divjo silo pritiskali tisoči in tisoči. Tedaj so pokala rebra, lomili se prsti, strta je bila ena lobanja, vmes pa je treskalo in lilo, da je bilo vselej. Zgledalo je, da bodo zmečkani vsi ob ograji, ki seveda nazaj niso mogli, naprej pa tudi ne. Na bližnjo streho je splezalo par uradnikov, ki so z megafoni na ustih pozivali podivjane romarje, da naj se pomirijo, a je bilo vse bob v steno. Romarji so se drenjali in suvali med seboj in od vsepoved se je čulo klice na pomoč, ko je kakšna ženska omedlela. Na tisoče oseb je omedlelo, ampak niso padli na tla, kajti v gneči to ni bilo mogoče.

Sele ko je silna nevihta, kakršna že dolgo mesece ni divjala nad Mundeletom, ponehala, so se romarji pomirili, ampak odpeljati se še niso mogli, kajti nevihta je potrgala elektricne žice ki jih je bilo treba najprej popraviti. Rešilni oddelki so ves ta čas imeli dovolj dela. Približno 5.000 oseb je tekom dneva rabilo zdravniško pomoč, med njimi največ takih, ki so radi vročine, upelahosti ali razburjenja omedleli. Seveda žensk je bilo med takimi največ. V Chicagu so pripeljali s posebnim vlakom sto oseb ki so bilo ranjene ali pa sicer potrebovale bolniško oskrbo. V razne bolnice na severni strani so prepeljali dvaintrideset oseb, ki jih še sedaj lečijo ter bodo ohranile spomin na čikaški evharistični kongres. V neko bolnišnico so pripeljali toliko ranjencev, da so morali postaviti postelje kar po hodnikih.

Najbolj je bila poškodovana šestletna Sarah Murphy, dobra izska katoličanka; ima razbito lobanjo in izmaknjene kosti v ledjih. Večina tistih, ki zdravijo svoje spominke na kongres v bolnicah, ima po par reber zlomljenih, drugi prste na nogah zmečkane ali pa razne manjše rane na telesu. Zelo mnogi romarji so si zvilili noge, ko jim je spodranilo na premočeni zemlji. In vsi — od monštrance s piškotom v rokav kardinala Bonzana pa do zadnjega romarja iz kakih zakotnih hribov — so bili premočeni do kože. V močvirnatih zemlji je običajno precej avtomobilov. Dva otroka sta se v zmešnjavi zgubila in se nahajata sedaj na neki policijski postaji in čakata, da pridejo po nju njih starši. Dva druga romarja, Harry in John Merrick iz Scrantona, Pa., sta zvedela, ko sta po dolgem prerivanju premočena prišla iz Mundeletna v Chicagu, da je njuna mati umrla približno haš takrat, ko je bil pravi špek-takel v teku v Mundeletnu. Ze davno je minila polnoč, pa so vsaki še vozili premočene romarje nazaj v Chicagu.

Razume se seveda, da si je marsikateri nakopal pljučnico ali kako drugo bolezen, ko je ves premočen moral ure in ure čakati v hladnem vetru iz jezera, da si pripori prostorček na kakem vlakcu, ki so vozili v 1½ milnutnih presledkih in je zadnji romarski vlak prišel v Chicagu šele ob 3.15 danes zjutraj! Mimogrede lahko omenimo, da se je procesija nadaljevala vkljub nevihti, toda pripomniti moramo seveda, da je bila jako klavarna, kajti večina romarjev — kakor prej opisano — je na-

Andrews hoče upeljati špijonažni sistem

Zahteva milijone, da osuši Ameriko.

Washington, D. C. — General Andrews, pomožni zakladniški tajnik in vrhovni vodja pri izvajanju prohibicije, je izdelal načrt, po katerem bo do prihodnjega božiča Amerika spremenjena v Saharo in bo do takrat popolnoma upeljan velikopotezen špijonažni sistem širom dežele. Da pa ta načrt izvede, zahteva iz žepov ameriških davkoplačevalcev malenkost — \$2.931.000.

Andrews je namreč predložil proračunskemu oddelku daljšo predlogo, v kateri podrobno navaja, kaj vse bo napravil s tistimi tremi milijoni dolarjev. V predlogi ne omenja, da bi stala ameriške davkoplačevalce prohibicija v enem letu vsega skupaj \$26.500.000, včevši obrežno straho, ki preganja likerske tihotapce na morju, ako kongres nakaze Andrews zahtevano svoto.

Andrews trdi v svojem načrtu, da se po prihodnjem božiču v tej deželi ne bo več dobilo nobenega žganja in skoro niti kapljice več pravega piva. Da to doseže, bi ustanovil tri nove suhaške glavne stane. Agenti enega teh glavnih stanov bi redno obiskovali pivovarne, agenti drugega bi se pečali izključno z alkoholno trgovino na debelo, tretji pa bi bili — navadni vo-huni.

Ako bi se namreč opazilo v kakem delu dežele, da izvajanje Volsteadovega zakona ni tako kot bi moralo biti po pravih suhačev, bi bili hitro tja poslani tisti tajni agenti, ki bi vohunili za javnimi uradniki, katerim je posvečena naloga izvajati prohibicijo, in ko bi nabrali dokaze, da obstojijo zveze med butlegarji in takimi uradniki, bi ti špijoni take uradnike kratkoma pritrali pred sodni stol. — Andrews je prepričan, da bi na ta način dosegel, da bi uživala prohibicija več 'priljubljenosti' pri ljudstvu!

Eksekucije na električnem stolu.

Columbus, O. — Frank Liska iz Clevelanda, ki je zadalil svojo ženo v marcu 1925, je bil 25. t. m. usmrčen na električnem stolu v tikaški državni kaznilnici.

Ossining, N. Y. — Frank Daley iz New Yorka, star 22 let in kriv roparskega umora, je bil 25. t. m. eksekutiran na električnem stolu v Sing Singu.

Sodnik pozval obtožence, naj se tepe, toda je odklonil.

South Bend, Ind. — Steve Polich, star 36 let in farmer, je bil obtožen, da pretepa svojo ženo. Vsak dan jo natepe. Končno je bilo ženi preveč in dala ga je a-retirati. Ko je bil Polich priveden pred sodnika Ducoma zadnji četrtek, ga je sodnik obso-dil na 45 dni zapora. Dal pa mu je priliko, da se reši zapora in si-ecer na sledeči način, ki je nekaj novega v analih ameriške justice:

Sodnik je rekel Polichu: "Ti si velik in močan. Tvoja žena je suha in slaba. Lahko je revico pretepati. Zakaj se ne poskusiš s korenjakom tvoje vrste? Tudi kaj imaš priliko. Natakni buksarske rokavice na roke. Tukaj je policaj Olmstead, ki tudi natakne rokavice. Pojdi z njim v policijsko garažo in bokaj ga. Štirikrat se smeta spopasti. Ako ga v četrtem spopadu zbljese na tla, si prost a pogojem, da se ne dotakneš več svoje žene. Ako pa on tebe zbljese in pošteno pretepe kot zaluziš, tedaj boš vseeno zaprt in znal boš, kaj se pravi nositi bunko."

Polich je pogledal policaja in odklonil borbo. Rajši je šel v zapor.

valila na postajo ter si so tam lomili rebra, dočim so duhovniki in par tisočev vztrajnejših romarjev korakali naprej. Balda-hin je bil kmalu premočen in je lilo skozen na monštrance. Kardinal in škofi so dvignili in opletali okrog kolen svoja dolga cerkvena oblačila in po tolstih obrazih je zopet teklo, to pot voda.

In tako se je klaverno zaključil 28. mednarodni evharistični kongres.

Pittburški policaji morali agitirati za Pepperja

Tako jim je zapovedal njihov predstojnik. — Wheeler predložil tajno suhaško poročilo.

Washington, D. C. — Pred senatnim preiskovalnim odsekom, ki preiskuje korupcijo pri raznih kongresnih volitvah in ima ta čas pod svojim drobnogledom posebno zadnje pennsilvanske primarne volitve, je pred dnevi ugotovil, da je pittburški župan Kline izdal na svoje mestne uradnike ultimatum, ki se je v bistvu glasil: Glasuj in deluj za Pepper-Fisherjevo volilno listino, ali pa boš vržen na cesto!

V četrtek je ta odsek, katerega predseduje odločni senator Reed iz Missourija, zvedel od več prič, da je podobno povelje izdal svojim policajem pittburški policijski komisar.

Peter P. Walsh, pittburški policijski komisar, je bil med drugimi zaslišan v četrtek. Odločno je izjavil, da ni on nikdar kaj takega storil, ampak obsedel je kot poparjen kužek, ko mu je senator Reed pomolil pod nos pismo, ki ga je Walsh sam podpisal in v katerem naroča policijskim stotnikom, da naj dopovejo svojim podložnim, da je nujno nastopiti z vsemi močmi za Pepper-Fisherjevo listino. Walsh je bil par minut brez besed in Reed ga je moral parkrat vprašati, predno je pri-znal, da je tisto pismo res on podpisal. Potem se je začel tako bedasto izgovarjati, da ga je ustavil senator King, član odseka, ter mu v kratki pridigi povedal v brk, da bi treba takega policijskega načelnika nemudoma odstaviti.

Tekom odsekovega zborovanja v četrtek je bil poklican zopet na pričevalno klop Wayne B. Wheeler, generalni svetovalec Antiaalunške lige. Wheeler je prosil za tajno posvetovanje z odsekom, kar mu je bilo dovoljeno. Kaj se je govorilo za zaprtimi vratmi, ni znano, trdi pa se, da je Wheeler predložil odseku listo oseb, ki so pripravljene tajno pričati, da so pripevali za izvolitev kongresnika Vara za senatorskega kandidata veliko svoto pennsilvanski pivovarnarji. Odsek je baje sklenil, da bo tajno zaslišal tiste priče, in če ugotovi, da govorijo resnico, bo njih pričevanje objavljeno in istočasno bodo poklicani pred odsek pivovarnarji in drugi mokrački, ki jih bodo tiste priče imenovali.

Nekoliko zdravstveno-statističnih podatkov iz ljubljanske oblasti. Po uradnih podatkih je znašalo koncem leta 1925 število prebivalstva v ljubljanski oblasti 537.019. Porok je bilo v preteklem letu 4032, število rojen-ecv 17.859, število umrlih pa 9707. Največ ljudi je umrlo za tuberkulozo in sicer 1421 oseb, za pljučnico 724, valed prirojen-ec življenjske slabosti 646, za srčno napako 501, za kapjo 405, za novimi tvorbami zlega značaja 339, za dutilnim kašljem 96, za skratinko 41, za grižo 76, za kolero infantum 98, za legar-jem 31, za ošpicami 185. Valed slučajnih smrtnih nezgod je umrlo 249 oseb, samomor je izvršilo 87 in umorjenih je bilo 27 oseb.

Smrtna kosa. Iz mesta Rubaix v Franciji je prišla vest, da je umrl tamkaj dne 7. t. m. g. Lovrenc Benet, doma iz Rateč št. 79.

Obtožen radi poverbe 2.000.000 Din. V Osluju se je pričela sodna obravnava proti bankirju Svečenskemu, ki je obtožen, da je svetniku dr. Gobjanu in trgovcu Tičku poveril nad dva milijona dinarjev.

KONFERENCA ZA OBRAMBO SACCA IN VANZETTILJA SKLICANA V NEW YORKU.

New York, N. Y. — Velika konferenca, ki ima za cilj ohranitev življenja Sacca in Vanzettija, dveh po nedolžnem na smrt obsodjenih italijanskih delavcev, se bo vršila dne 9. julija v Delavskem tempeljnu na Stiri in osemdeseti ulici.

Na konferenco so povabljeni zastopniki delavskih, civilnih, socialnih in verskih organizacij. Konferenca je potrebna, ker so-diška ne ganejo nikamor, dasi-ravno je bilo predloženo toliko nove evidence, da vsak pameten človek prizna, da Sacca in Vanzetti nista morilca.

Poslužite se kampanje za nove člane in pridobite si lepo nagrado!

Vesti iz Jugoslavije

Delavsko-kmečka prosvetna in podporna jednota v Ljubljani VII. (Zadružni Dom) obstoji še-le leto dni. Namen ji je, da razdeljuje dobre knjige med delavsko ljudstvo. Člani plačujejo mesečno 4 Din in dobe vsako četrtertje po eno lepo knjigo. Dosedaj so prejeli: Lovra Kuharja "Povesti", Abditusove "Predhodnike socializma in komunizma" in Dickensovo "Božično pesem". Za IV. četrtertje pa dobe ta mesec oni člani, ki so že za celo leto plačali pripevke, krasno Beerovo monografijo "Karl Marx". 48 Din letnih prispevkov, in dobili so 4 knjige v vrednosti 80 Din. — Kdor še ni član jednote, naj pristopi!

Gnani zločin v Pančevu. Dne 4. junija je bil izvršen v Pančevu eden najgrših zločinov, kar jih pomni naša kriminalistika. Kakor smo na kratko že poročali, je obrežni delavec Zorko Lasković, oče številne rodbine in znan pianec, na povratku z no-gometne tekme izvalil 9-letno Elizabeto Miklavc in 11-letno Katico Weidenhoff s seboj in ju odvedel proti Donavi. Tamkaj je v nekem skrivnem kraju obe deklici z nožem v roki ustro-hoval in nato zločinski oskrnul. Po zločinu je oba nedolžna otroka vrغل živa v Donavo, kjer so ju odnesli valovi.

Obje deklici so potegnili iz Do-nave. Trupli so našli zapleteni v nekem grmu v vodi. Ko so po raztelesenju obeh trupel pri-vedli v mrtvašnico morilca, je bilo ljudstvo tako strahovito raz-burjeno, da ga je hotelo na me-stu raztrgati. Orožniki so ga le s težavo obvarovali pred razjar-jeno množico. Morilec je pri po-gledu na obe svojci krpi hladno-krvno pribral svoj zločin. V sredo so oba nesrečna otroka ob-mnogobrojni udeležci občinstva, ki je ob grobu ihtelo, položili k večnemu počitku. Ljudstvo je grob do vrha zasulo s svečim cvetjem.

Zapljena knjiga. Zagreb-sko državno pravdnštvo je za-plenilo knjigo "Ljubav u tro-je", ki je šla v Beogradu še pred enim letom. Dravno pravdnštvo motivira zapleno s tem, da knjiga ogroža moralo, čeprav jo v Beogradu že eno leto prodajajo.

Mexico City. — Mednarodna znanstvena ekspedicija, ki je pred enim mesecem odpotovala od tu proti jugu Mehike, poroča, da je našla ogromn predzgodovinsko mesto, ki je starejša kot Palenque in druga slavna središ-šča zgodnje majske civilizacije.

Profesorja Enrique Palacios in Miguel Mendezabal, delegata Narodnega muzeja, ki sta do-broznana zgodovinarja in arheo-loga, sta našla staro mesto v nekem velikem gozdu v bližini Comitana, v državi Chiapas. Me-sto je zakopano v razvalinah mnogih stoletij.

Spomeniki, nekoliko podobni onim v Palenquu, toda starejši in enostavnejši, dokazujejo, da so Maji razvili lepo civilizacijo v južni Mehiki. Njih kultura so-ga najmanj tisoč let pred doko-branstva. Ta najdba pobija mnenje modernih znanstvenikov, ki proučujejo kulturo Ma-jev.

Predzgodovinsko mesto je zgrajeno na veliki stopnjavičasti skali, nad eno miljo v daljavi. Temelji mesta so napravljeni iz zdrobljenega kamena zmešanega s trdim cementom. Maji so poznali ta gradbeni način že pred 3.000 leti.

Slovenska Narodna
Ustanovljena 9. aprila 1904

Podporna Jednota
Ljubljana, 17. junija 1907
v drlavi III. obd.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODSEK:
Predsednik Vincent Calmar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Joka Zavorinik; upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:
Frances A. Tauchar, predsednik, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizanovic, 13111 Benington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terrell, Box 22, Strabane, Pa.; John Gorick, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:
OBREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2627-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosic, Box 286, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Suler, Box 164, Grand, Kans., so jugozapad, Frank Khan, Box 958, Chisholm, Minn., so sev. zap. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:
Paul Berger, predsednik 2653 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.; Richard J. Zavorinik, 2316 S. Millard Ave.; Frank Zajc, 2659 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združiteni odbor:
Predsednik: Frank Alek, 2184 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Joka Owen, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Ollip, 2626 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 3233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZORI: — Korespondenca s glavnimi oddelki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:
VSA PRIMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSEGADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVIO: Bolniški tajnik S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
DENAŠNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vabe se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru so naj poljšije Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, figur naslov je: Upravlj.

Val pravi na gl. porotal odsek se naj pošilja na naslov: Frances A. Tauchar, 2627 So. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

Val dopili in drugi spili, nanašalci, oglaš., naročila in spili vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

vavi napad je vzbudil zgražanje v celam Sarajevu.

Občinske volitve v Topolščici. Meseca februarja je veliki župan mariborske oblasti raspustil občinski odbor v Topolščici, znane-mu klimatičnemu zdravilišču pri Sostanju, ker je bil nezmožen za delo in postavil gerentstvo. Koncem meseca maja so se radi tega vršile nove občinske volitve, pri katerih je glasovalo 237 volilcev. Kandidatne liste so po-stavile štiri stranke in sicer Sa-mostojna kmečka stranka, ki je dobila 72 glasov in potemtakem 5 odbornikov, Kmetoko delavaka zveza 42 glasov in 3 odbornike, SLS 78 glasov in 5 odbornikov, domača ljudska stranka v Za-vodnji pa 60 glasov in 4 odbo-rnike.

STARO MESTO NAJDENO V MEHIKI.

Mexico City. — Mednarodna znanstvena ekspedicija, ki je pred enim mesecem odpotovala od tu proti jugu Mehike, poroča, da je našla ogromn predzgodovinsko mesto, ki je starejša kot Palenque in druga slavna središ-šča zgodnje majske civilizacije.

Prekal za informacije

Odgovori na vprašanja.

Carlville, Ill. — Vse, kar Amerikan označi s besedo "mad-dog", je malovredno. Nekemu hudu razsračajodemu se pševalu pravijo mad-dog. Ko pravijo psu "mad dog", ne mislijo s tem nobene posebne pame, pač pa čisto navadnega psa, katerega pa je treba takoj ubiti, ker je stekel. Zda o pasjih dneh boste slišali marsikatero o steklih psih (mad dogs).

Delavska mestna uprava bojkotirala princa Walena.

London, 25. t. m. — Mestni svet v Hullu, ki je v rokah delavške stranke, je včeraj bojkotiral princa Walena, angleškega prestolonaslednika, ki obišče Hull v kratkem. Mestni svet je izjavil, da se ne udeleži sprejem-nih ceremonij radi tega, ker se je princ obnašal naduto v teku generalne stavke.

SEZNAM PRIHODNI SLOVENSKEH ORGANIZACIJ V CHICAGU.

- Zveza slovenskih organizacij — Pikt-nik v nedeljo, 4. julija, na Steinarje-ven vrtu v Willow Springsu, Ill.
- Dr. "Danica" — Pikt-nik v nedeljo, 18. julija, na Albert Minckovem vrtu, Lyons, Ill.
- Dr. "Zarja" — Pikt-nik v nedeljo, 25. julija, na Steinarjevem vrtu v Wil-low Springsu, Ill.
- Dr. št. 559 SNPJ. — Veselica v so-boto, 2. oktobra, v dvorani SNPJ.
- Dr. št. 86 SNPJ. — Veselica v soboto, 9. oktobra, v dvorani SNPJ.
- Dr. "Francisco Ferrer" št. 131 S. N. P. J., plena veselica v dvorani S. N. P. J. dne 24. novembra 1936.
- Soc. klub št. 1 JZK. — Dramska pre-dstava v nedeljo, 6. decembra, v dvorani SNPJ.
- Soc. klub št. 1 JZK. — Silvestrova za-bava v petek, 31. decembra, v dvorani SNPJ.
- Dr. "Slovenija" — Matkarska veseli-ca v soboto, 8. januarja 1937, v Na-rodni dvorani, W. 18th St. in S. Ra-cine Ave.
- Soc. klub št. 1 JZK. — Dramska pre-dstava v nedeljo, 30. januarja, v dvorani SNPJ.
- Soc. klub št. 1 JZK. — Dramska pre-dstava v nedeljo, 27. marca, v dvorani SNPJ, 1236 W. 18th St.
- Soc. klub št. 1 JZK. — Dramska pre-dstava v nedeljo, 1. maja, v dvorani SNPJ.

SPANJE

Gospod Nervozni je bil zopet nekam nervozen in raztresen; sklenil je zvečer ob enajstih, da gre spat, ker je moral naslednje jutro vstati že ob sedmih. Pomislil je, zakaj, pa se spomnil, da ni mogel spomniti. Aha, zato, ker odpotuje. Odprl je hitro še dve partiji šaha, potem pa je vstal in se vladno poslovil: Oprostite, zdaj moram pa res domov.

Spotoma mu je šinilo v glavo: Je, kako prav, da bom jutri tako rano vstal, se bom vsaj malo okopal. Kopel človeka kar pozivi. Toda stoji, saj se ne morem okopati, ko pa odpotujem. Na, nič za to, mi vsaj ni treba zgodaj vstati.

Previdno je odprl vrata, da bi ga nihče ne čul. Šele ko je bil v sobi, se je domislil, da ni nikogar doma. Prižgal je električno luč in navil uro.

Udobno se je zleknil na postelji: na, pa zaspimo.

Tako je sklenil v mislih, energično in s trdim povdarcem. No, pa zaspimo, je ponovil z zasoplostjo. Kaj pa je to? se je vprašal čez dve minuti, kaj se vedno ne spim? Vraga, kako naj pa jutri vstanem?

Aha, si je dejal, ko sta pretekli nadaljni dve minuti, zdaj bomo zaspili. Zdajci pa ga je streslo. Kak neprijeten občutek, je pomislil: zdaj-le sem še pri zavesti, v naslednjem tre-

nutku pa bom že brez zavesti, kakor kak mrtvak.

Hipoma se je obrnil na drugo stran. Zašel je razmotrivati: I, kakopak, če si neprestano ponavljam: no, zdaj bom zaspal, potem se ne morem zaspiti, ker se ob tej misli vedno nanovo zbudim. Kdor ima resen namen zaspiti, ta si nikdar ne bo dejal, da mora zaspiti, češ da je zaspan, nego kratkoma zaspil in ne utegne pomisliti: sedaj spim in obratno.

Grom in peklo, ga je ta logika razvnela. Ves poten je že. Treba je misliti že na kaj drugega, da ga bo med tem nenadno zgrabil spanec, ne da bi mislil nanj. In se je zatopil v dogodke, ki so se mu pripetili čez dan. Pa ni bilo nič zanimivega na njih, razen morda tistih dveh partij šaha zvečer, ki sta gotovo bili zanimivi. Povsem nepričakovano je bil dal šah, ob strani je stal konj, tudi dama je bila zavarovana, in s tekačem je vzel dva kmeta po vrsti.

Obrnil se je hitro na postelji in se zagledal v temo. Ob mizi sta stala dva stola, eden se je čudno nagibal v stran. Kako neprijetno stoji ta stoli. Treba bi ga bilo prestaviti. Aha, stoli se za konjski škof oddaljen od omare, torej ga lahko s omaro vzamem in napovem peti šah. Toda vmes stoji pljuvalnik, ki krije stol, torej ga ne morem vzeti. Vsekakor pa bo dobro, da ga premeštam, sicer ne bo nič s spanjem.

Škočil je a postelje in prestavil stol. Nato je zopet legel. Zdaj je dobil, kaj mu je manjkalo; ležal je na arcu. Hitro se je obrnil na hrbet in se zagledal pred se. Tako, zdaj bo dobro. Srce funkcionira enako merno. Priljubljen je, če v resnici funkcionira. Torej dobro.

Aha, blazina mu je tudi nagajala. Prijel je ogel blazine, jo zmečkal in si jo potisnil pod glavo. Čez dve minuti je dognal, da na bo prej zaspal, dokler ne potegne blazine za en centimeter izpod vzgljaja. Sicer bi se bil še zadušil.

Tako, zdaj je vse v redu, le še odoje treba popraviti pod koleonom. Ali takoj ga prevzame neprijeten pomislek: če je odoje tako napeta, ne more s nogo nikamor. Sicer je res: počemu naj premika nogo, če misli zaspiti. Pa mora biti že prav tako, drugače bi se mu zdelo, da je zvezan.

Nenadoma sune torej s koleonom k sebi, v brado, a obenem je potegnil tudi odoje in z leve je začel prihajati v posteljo ugoden hlad. Stegnili je deano nogo počev od sebe, levo pa v stran čez posteljni rob in roko si je ovil dvakrat okrog vratu. Čez pol ure je potisnil glavo pod blazino, drugo blazino pa si je položil na prs. Čez nadaljnih šest ur je vrgel obe blazini na drugi konec postelje, k nogam, in potegnil stegna pod odoje. Čez dvajset minut se je vlegel povprek čez posteljo in upri pogled na steno. Čez nadaljnjih

petintrideset minut mu je šinila v glavo edina možna rešitev: z glavo v rjuhi je legel na sredo postelje, razkoračil nogi v obe nasprotni smeri, z levo roko se zari med raztrzi žimnici, z desno pa se oprijel za podplat desne noge.

Ob šestih zjutraj se je domislil, da je pozabil zatvoriti oči in da zato ni mogel zaspiti.

JEZUS KRISTUS V INDIJI?

Profesor N. Roerich, ki že tri leta potuje po Aziji ter proučuje Tibet, je naletel v nekem samostanu v Tibetu na star rokopi, v katerem je zabeleženo potovanje Jezusa Krista po Indiji. Rokopis leži v nekem budističnem samostanu ter je pisan v jeziku "Pali". Ta jezik je malo razširjen in ga znajo le redki učenjaki. Zato je odkritje arheologa Roericha tem važnejše in zagotovo.

Indijski samostani, v katerih se nahajajo dragoceni znanstveni dokumenti, so bili do danes za tuje raziskovalce zaprti. Budistični menihi niso zaupali svojih tajni nikomur in Roerich je prvi, kateremu se je posrečilo pridobiti njihovo zaupanje ter iskal dostop do tajnih bibliotek in arhivov.

Dokument, ki se nanaša na Kristusovo bivanje v Indiji, izhaja iz prvega stoletja po Jezusu smrti. Zabeležba pravi, da je neki človek, z imenom Jezus iz Betlehema, prišel v svojem 29. letu v Indijo, da bi se učil v ondnih samostanih. Bil je zelo moder ter se je najprej mudil v samostanu Henisu v Tibetu, kjer je ostal več mesecev. Svoje roditelje je ostavil Jezus v Palestini in po končani študiji se je napotil nazaj, odkoder je prišel.

Polni dnevnik popisuje tudi, da se je vračal Jezus iz Indije v Palestino z neko palestinsko karavano. Na tem potovanju je pridigoval bednim in ponižnim, po povratku v Palestino pa se je moral radi širjenja svojih naukov zagovarjati pred tribunalom Poncija Pilata.

Rokopis, ki se vedno ni razločeval od konca, je zelo važen tudi radi razmerja in zveze, katero prikazuje med krščanstvom in buddizmom. Radi mnogih paralelnih naziranj v obeh "verah" so se namreč kulturni zgozgovinili še čestokrat prepirali. Sedaj, ko je potovanje Jezusa Kristusa v Indijo dokazano s tem avtentičnim dokumentom, je verjetno, da bo tudi v teh vprašanih nastopila nova orientacija in novo tolmačenje.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Maj 31-1926) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravečasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napakega naslova, pošlite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so val društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta za \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Ciceru za leto \$4.50, pol leta \$3.25, za Člane \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za celo leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNISTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Agitirajte za "Prosveto"!

Francoske adoptirane turški fes.

Pariz, 26. jun. — Orientako pokrivalo, fes, katerega so Turki zavrgli, je prišlo v Francijo, toda ne za moške. Najpovejši ženski klobuk je fes iz škrlatnega georgeta in z dolgim črnim cofom. Zenske so kar neumne zanj.

PRODA SE DOBER

prostor, obstoječa trgovina in poslopje na vogalu, lep prostor in ugodna prilika za Slovence. Za druge podatke, ceno in drugo oglašite se pri: Vavra & Company, 4157 W. 26th Street, Chicago, Ill. — (Adv.)

DA SKURAS DOBRO PIVO, PISI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v naši hiši, kjer stoji, v vsi drugi potrebni. Poslovno se ne preprečuje, da je doma pri nas kuhani vodo in najboljši in najcenejši.

Grešerim, obdržim in v predajalno šolamo, dano primerno posla pri vožnji naročnik. Pišite se informacijah na:

FRANK OGLAR,
5401 Superior Avenue, Cleveland, O.

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

Ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENC — izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoja cene, stane...\$5.00

Slovensko-Angleška Slovnica — zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, s dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo...\$2.00

Zakon Biogenetike — tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere samorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro...\$1.50

Paier Malaventura — V Kabaretu — zanimiva povest iz življenja ameriških frantičkanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami...\$1.50

Zajednici — resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki...\$1.75

Jimale Higgins — krasna povest, ki jo je spisal slovi ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenli pa Ivan Molek...\$1.00

Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 282 strani mehko vezana, stane samo...50c

KNJIGE KNJIŽEVNE MATICE SE DOBE

pri naših društvenih tajnikih in drugih zastopnikih, namreč dosejati jih imajo v prodaji poleg društvenih tajnikov tudi:

William Sitter, 6404 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Anton Jankovich, 1171 Norwood Rd., Cleveland, Ohio.
Anton Bohal, 727 E. 157th Street, Cleveland, Ohio.
John Križmančić, 15111 Washington Ave., West Park, Ohio.
Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 109, Jankstown, Pa.
John Himec, 5555 Russell St., Detroit, Mich.
Frank Stalar, 13705 St. Aubin, Detroit, Mich.
John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.
Proletarec, 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

All pa pišite ponje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC"

SVETNIK

Spisal Anton Fegusaro.
Prevel Fantulkin.

(Dalje.)

"Moraš iti k opatu," je rekel, "potem prideš k meni."

Benedetto ga je pogledal, vprašal ga je brez besed: čemu ta obisk? Oči don Klementa so se zagnile v molk in učenec se je ponižal v nemem, a vidnem zagonu pokorščine.

"Takoj?" je rekel.

"Takoj."

"Ali se lahko umijem v potoku?"

Učitelj se je nasmehnil:

"Pojd, umij se v potoku."

Umivanje v vodi, ki včasih radi obilnega delevja šumi po pucejski dolini vzhodno od samostana in seka s potokč pod Santo Crocello cento, ki vodi k Sveti votlini, je bil edini telesni užitek, ki si ga je Benedetto dovoljeval. Prišlo je; počasne megle so se kadile po zgornji dolini, drobne, trepetajoče vodice so tošile Benedetto, bešeč čez cesto, molčale so zadovoljno v votlini njegovih rok, razlivalo se mu po čelu, očeh, licih in vratu prav do srca občutek svoje čiste, sladke duhe, občutek božje dobrote. Benedetto si je na široko vili vode na glavo in duh vode mu je zadil v misel. Čutil je, da ga Oče poto na novo stezo, da ga prenese tja na svoji mogočni dlani. Blagoslovil je spoštljivo stvar, prečisto vodo, ki ga je po njej obsajala tolika luč milosti, in se je vrnil v gostilno. Don Klemente, ki ga je čakal na dvorišču, se je zdrznil, ko ga je zagledal; tako se mu je zdel izpremenjen. Pod vlažno hosto neurejenih las je iz oči sevala pokojna nebeška radost in od augeha, slonokočenega obraza akrita duhovnost, kakršna je izvirala iz čopcev petnajstega stoletja. Kako je mogel biti ta obraz v skladu s kmetakim odelom? Don Klemente je v svojem arcu ploskal samemu sebi k misli, ki jo je bil spopol ponoci in se izrazil opatu: Benedetto bi bilo treba dati kako staro obleko izpreobrnjenca. Opat je hotel Benedetto videti in govoriti s njim, preden da svoje dovoljenje ali ga odreče.

Dotim je pričakoval Benedetto, je opat s člani pravov igral košček lašne skladbe ter spremljal godbo s vražjim zmrdovanjem usten, nosne in obrvi. Ko je zaslišal akromno trkanje na vrata, ni odgovoril in ni nehal igrati. Ko je končal skladbo, jo je začel znova, preigraval jo je drugič od začetka do konca. Nato je prisluhnul. Trkanje se je še čulo, a rahleje nego prej. Opat je vzkliknil:

"Nadlega!"

Itzral je nekaj akordov ter začel nato ubirati hromatične lestvice. Od hromatičnih lestvic je prešel k poanemanju harfe. Nato je zopet poslušal tri ali štiri minute. Ker ni slišal več ničesar, je šel odpirat; zagledal je Benedetto, ki je pokleknil pred njim.

"Kdo ste?" je vprašal osorno.

"Moje ime je Peter Maironi," je odvrnil Benedetto, "v samostanu pa me kličejo Benedetto."

In hotel je prijeti opatovo roko, da bi jo poljubil.

"Trenutek!" je rekel opat namršeno ter umaknil in dvignil roko. "Kaj delate tu?"

"Delam na samostanskem vrtu," je odgovoril Benedetto.

"Bedaki!" je vzkliknil opat. "Kaj delate tu pred mojimi vrati, vprašujem!"

"K Vašemu Očetovstvu sem bil namenjen."

"Kdo vam je rekel, da pridite k meni?"

"Don Klemente."

Opat je molčal, motril je dolgo klečečega mladega moča, samrtnal nato nekaj nerazumljivega ter mu končno ponudil roko v poljub.

"Vstanite!" je rekel, še vedno osoren.

"Vstopite! Zapirite dur!"

Ko je Benedetto vstopil, se je zdelo, da ga je opat še poznal. Nataknil si je naočnike, začel je, obrnjen s hrbtom proti njemu, listati knjige in prebirati papirje. Benedetto je čakal pokonci varavnan v vojaški pokorščini, da bo govoril.

"Maironi iz Brevice?" je dejal opat s prejšnjim sovražnim glasom, ne da bi se okrenil.

Po Benedettovem odgovoru je listal in prebiral dalje. Končno je snel naočnike ter se obrnil.

"Po kaj ste prišli," je rekel, "v samostan Santa Scolastica?"

"Bil sem velik grešnik," je odvrnil Benedetto. "Bog me je poklical ven iz sveta in prišel sem ven."

Opat je za trenutek pomolčal, zaplčil pogled v mladčnika in rekel z ironično mehko: "Ne, dragi."

Potegnil je tobačnico, stresel jo je porjavljaje kratko in skoro polglasno: "Ne — ne — ne," pogledal je v tobak, zasadi prste vanj, dvignil zopet oči k Benedetto in rekel, izgovarjajoč besede počasi:

"To ni res."

Ko je zagrabil ščepec s palcem, kazalcem in sredincem, je naglo dvignil roko, kakor bi hotel tobak sagnati v zrak, in nadaljeval z dvignjeno roko:

"Bo še res, da ste bili velik grešnik, ni pa res, da ste prišli ven iz sveta. Niste ne zunaj, ne v njem."

Ponjuhal je hrupoma svoj ščepec in ponovil:

"Ne zunaj, ne v njem."

Benedetto ga je gledal brez odgovora. V njegovih očeh je bilo nekaj tako težkega in tako mitega, da je opat zopet povsli svoje k odprti tobačnici, začel zopet brskati po njej ter se igrčkati s tobakom.

"Ne razumem vas," je rekel. "Ste v svetu in niste v svetu. Ste v samostanu in niste v samostanu. Bojim se, da vam bo vaše glava slušila kakor vašemu pradedu, vašemu dedu in vašemu očetu. Lepe glave!"

Benedettov slonokočeni obraz je narahlo zadobil nekaj barve.

"To so duše v Bogu," je rekel, "visoko nad nami; in vaše besede so proti božji zapovedi."

"Kar molčite!" je vzkliknil opat. "Pravite, da ste zapustili svet in ste polni njegovega napuha. Če ste zares hoteli zapustiti svet, bi bili morali skuhati postati novic. Zakaj niste tega poskušali? Hoteli ste priti sem na letoviče, evo vam vaše zgodbe! Ali pa ste imeli prepire v svoji hiši, zmešnjave, razumete! Nec nomenitur in nobis. (Naj se ne imenujejo med nami). In hoteli ste se jih otresti, da bi potem začeli nove. In pripovedujete bajke temu dobremu don Klementu, jemljete prostor kakemu revnemu romarju in — kaj bi tajili — skušate celo z molitvami in zakramenti slepiti redovnike, kar je lahko, in celo Boga samega, kar pa je težje. Ne zanikajte!"

Lahka rdečica je izginila s slonokočenega obraza, ustne, ki so se za hip zganile k pomirjajoče strogim besedam, se niso več ganile, pronicajoče oči so se zadržale v opata s prejšnjo milo resnobo. In opata, se je zdelo, je ta pokojni molk še bolj razdražil. (Dalje prihajajo.)

55 LET

Je že minulo, ko je ta banka začela poslovati v malem uradu, v slovenski naselbi Chicago. Otvoril jo je danes še ranjki njen ustanovitelj g. William Kaspar in tedaj pa vse do dananjega dne, so gospodje Kasparji solidno upravljali to podjetje po načelih konservativnega bankarstva.

Danes je ta banka, ki je bila pred 55 leti ustanovljena s malim kapitalom, znana kot reprezentativna hranilna in bankarska ustanova, ki raspolaga s premoženjem v znesku devetnajstih milijonov dolarjev.

Stopite v avto s to banko, bodisi glede:

Hranilnih vlog, čekovnih vlog, posojil na posvetva, vlaganje denarja na hipoteko in bonde, pošiljanje denarja v Jugoslavijo, ali zavarovanja vašega premoženja.

Vpoštevati bi morali ta zavod, ki že 55 let posluje varno brez vsakega obzuba za svoje odjemalce, kadarkoli imate kakšno opravilo v banknem poslovanju.

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

Agitirajte za "Prosveto"!